

Mimo smlouvy svatební, a jest to velice mnoho případů, nastává uvedené vurtlování ve smlouvách odstupních.

V těch pak se z důvodů poplatkových udává cena určitá, namnoze nepravá, zamlčuje se všeobecně, že nastupitel má v odevzdané hodnotě i svůj podíl dědický celý neb aspoň z části, někdy se také nesprávně uvádí, že se cena neb její zbytek daruje nastupiteli, jen aby se odůvodnila forma spisu notářského, přes to, že to namnoze není pravdou. (Píše se i, že se daruje na počet podílu dědického).

Právní povahu těchto smluv proto také luštily namnoze úřady poplatkové a velice vhodně ji vystihuje § 31. poplat. novelly z r. 1915, že převody majetkové mezi živými, které k tomu slouží, aby se přešlo dědické posloupnosti, mají se zpoplatnit jako darování.

Jako praktik, vzdálený jinak možnosti zevrubného studia teoretického, který nemá možnost probrati k této otázce potřebné prameny právní, cítím všechny tyto nedostatky a jsem toho názoru, že smlouvy odstupní jsou smlouvami sui generis, a jest jejich úprava cestou zákonodárnou nezbytnou.

Definici i text dotyčného ustanovení zákonného bych asi stanovil takto:

Smlouva odstupní, kterou majitel usedlosti neb živnosti, předchází posloupnosti dědické, tyto v celku neb z části za živa odevzdává do vlastnictví svým potomkům, neb jiným osobám na účet budoucího podílu dědického, ať zákonného neb obmyšleného, děje-li se písemně, vyžaduje k platnosti spisu notářského. To platí, i když — nehledě ku smlouvám svatebním, se děje převod na osoby s nastupiteli manželstvím spojené neb v ně vstupující.

Splátky neb práva majetková, vyhrazená na účet podílu dědického pro osoby třetí, jsou účinná ihned podpisem smlouvy, žijí-li osoby ty, nežijí-li, případnou odstupiteli.

K této stylisaci dokládám:

1. Odevzdání mohou se týkati movitostí i nemovitostí, mohou tedy nastati případy odevzdání bez smlouvy písemné.

2. Výhrady ve prospěch dítek neb jiných osob nepřítomných a nesúčastných na smlouvě patří již do celé dohody rodinné, mají míti tedy ihned platnost. Pokud by ale osoba obmyšlená již v době té nežila, má hodnota výhrady samozřejmě případnou odstupiteli k další dispozici.

3. Pokud by při úpravě občanského zákona dodržen byl dosavadní pořad, patří ustanovení ta v pořadí za smlouvy o darování pro případ smrti.

4. Forma spisu notářského jest odůvodněna tím, že se jedná o úpravu hospodářských poměrů celé rodiny a pro celou generaci; jest nutno vystihnouti veškery intimity vzájemného poměru stran, což může provést jedině praktik, kterému jest to povoláním životním, a jemuž jest dána možnost znáti detaily všech důsledků, které nastanou při neurovnání věci při projednáních pozůstalostních.

Rozhodnutí nejvyššího soudu.

Knihovní poznámku, že exekuce na podstatu knihovního tělesa jest nepřipustná, stranami smluvenou, povolití nelze.

(Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 1. června 1920 č. j. R I 319/20—1.)

A. H. postoupila notářským spísem svému synu V. H. dům s přísl. v Praze do vlastnictví s obmezením, že nemovitosti ty nesmí ani zciziti ani zastaviti a že musí je zanechatí svým manželským potomkům a kdyby jich v den jeho úmrtí nebylo, své manželce a že ani exekuce na podstatu postoupených nemovitostí připustna není.

K žádosti nabyvatelově povolil zemský soud podle zmíněného notářského spísu na listu vlastnickém a závad poznámku obmezení uvedeného obsahu.

Stížnosti do usnesení toho jedním z věřitelů knihovnické podané vrchní zemský soud vyhověl a žádost za poznámku, že exekuce na podstatu nemovitosti jest nepřipustná zamítl o důvodniv své rozhodnutí takto:

Rekurs zástavní věřitelky jest důvodným, neboť knihovní poznámku, proti jejímuž povolení směřuje, nelze pokládati za připustnou, třebaže podle úpravy § 364. c) všeob. zák. obč. čís. nař. ze dne 19. března 1916 č. 69 ř. z., resp. jeho § 14., byla normována možnost knihovní poznámky zákazu zcizení nebo zavazení nemovitosti. Jde totiž jen o zákaz toho druhu, vzniklý smlouvou nebo testamentem, účinný pro jednání nového vlastníka a platný eventuelně i pro jeho právní nástupce resp. i proti třetím osobám. Jenom na zavazení nemovitosti novým vlastníkem, resp. na exekuci pro závazky nového vlastníka, za něž nemovitost dosud není zavazena, může v nejvýhodnějším případě míti knihovně poznamenaný zavazovací zákaz prohibitivní účinek. V našem případě však běže se v odpor — a to právem — povolení zcela všeobecné, nikoli toliko na úvěrní jednání nového vlastníka se vztahující poznámky, že i exekuce na podstatu nemovitosti té jest nepřipustná. Takového druhu poznámka nejen, že v zákoně jako připustná uvedena není, ale byla by zřejmá i v odporu s nabytými právy hypotekárních věřitelů, jichž zástavní práva dávno před převodem nemovitosti na nového vlastníka, jenž má býti ve svém jednání zákazem obmezen, na nich vázla.

Dovolací stížnosti nejvyšším soudem nebylo vyhověno z těchto důvodů:

Žádaná knihovní poznámka, že exekuce na podstatu nemovitosti jest nepřipustná, byla by způsobila obmezení exekuci pouze na užítky z ní plynoucí; vyloučiti podstatu nemovitosti samu z exekuce této dosáhli na základě exekučního řádu zajištění a uspokojení svých pohledávek způsobiti však nemůže.

Takovéto obmezování exekuce a práv věřitelů přiči se exekučnímu řádu a jest proto nezákonné a nepřipustné.

Zákaz zciziti a zatížení nemovitost za tím účelem, aby byla zachována dětem V. H., může se tedy vztahovati pouze na právní jednání tohoto, nikoli však na práva věřitelů jim podle exekučního řádu příslušejících.

Dr. R.

Revisní recurs jest v řízení dle zákona ze dne 27. května 1919 č. 3/8 sb. zák. a nař. připustný, nejedná-li se o usnesení v posledním odstavci § 17. uvedeného.

Řízení provádí se, zemřeli požadovatel, jen s tím dědicem, který svůj návrh uplatňuje; neprovádí-li se s jinými dědici, není zmatečné.

Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 8. června 1920 č. j. Rv 282/20-1.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu požadovatelky do usnesení zemského soudu v Praze jako soudu rekursního vyhověl a změnil usnesení tohoto soudu, rozhodnuv, že je dovolací stížnost připustna.

Ve věci samé však této revisní stížnosti vyhověno nebylo. O důvodnění: Rekursní soud má za to, že v řízení o zajištění půdy drobným pachtýřům ve smyslu zákona ze dne 27. května 1919 č. 318 sb. zák. a nař. rozhoduje soud druhé stolice v každém případě s konečnou platností, jelikož prý to, co platí o rozhodnutí, jež učiní sborový soud ve smyslu § 17. posl. odst. citovaného zákona, platí samozřejmě tím spíše o rozhodnutí rekursního soudu povahy pouze formální, kte-

rýmž byl rekurs proti usnesení okres. soudu v P.ř. jako opozdžený zamítnut. Avšak názor tento správným není. Zákon ze dne 27. května 1919 č. 318 sb. zák. a nař. tuto otázku výslovně neřeší a nutno ji řešiti dle všeobecných předpisů nesporného patentu, na něž zákon ze dne 27. května 1919 č. 318 sb. zák. a nař. poukazuje, pročez sluší dojíti k úsudku, že revisní stížnost proti usnesení rekursního soudu ze dne 15. března 1920 včas podaná, byla přípustná.

Ve věci samé však nelze této revisní stížnosti úspěchu přiznati. Dle spisů dostavila se ku líčení dne 6. února 1920 před okresním soudem obývaným za Karla P., dne 20. září 1919 zemřelého, jeho vdova Mare Petáková, jež prohlásila, že jako dědička svého muže Karla P. trvá při přihlášce téhož ze dne 18. září 1919 a že zamýšlí sama pozemky obdělávati.

Dotyčné usnesení okresního soudu ze dne 6. února 1920 bylo dle zpátečního listku Marii P. dne 12. února 1920 doručeno. Podala-li pak Marie proti tomuto usnesení teprve dne 9. března 1920 rozklad ev. stížnost, měl rekursní soud právem za to, že sluší stížnost jako opozdženou zamítnouti, neboť nebyla podána ve 14denní lhůtě.

Vývody v rekursní stížnosti obsažené, že usnesení okres. soudu ze dne 6. února 1920 mělo býti doručeno všem dědicům zemřelého Karla P., tedy nejen vdově, ale i pozůstalým zletilým dětem a že, jelikož se to nestalo, je postup soudu zmatečným, nejsou případnými. Jelikož pouze Marie P. jako domnělá dědička po Karlu P. činila nárok na právo příslušející pozůstalosti po Karlu P. z učiněné přihlášky, nebylo povinností soudu, aby z úřední moci vyšetřil, existují-li mimo Marii P. ještě jiní dědicové přihlásivšího se dřívějšího pachtýře, a nebylo třeba, aby každého z nich zvlášť uvědomil o domnělých jim příslušejících právech to tím méně, když Marie P. žádného návrhu v tomto směru nečinila.

Povinnost, jak jí mají na mysli stěžovatelé, není soudu žádným zákonitým ustanovením uložena a nelze ji také odvozovati z ustanovení § 6. nesp. patentu.

Proto nejsou ani případnými i další vývody stížnosti, že nebylo-li usnesení ze dne 6. února 1920 všem dědicům doručeno, nemůže býti řeči o tom, že vzhledem na opozdžení stížností vlastník pozemků ještě nenabyl ze zamítavého usnesení žádného práva, že lze tedy usnesení bez újmy třetí osoby změnit a že sluší na stížnost všech dědiců zřetel vzíti.

R. z. s. — 4.

Ikdyž se podá návrh na prohlášení manželství, rozloučeným během řízení o prohlášení nezvěstného za mrtva, nutno novým ediktem zahájití řízení a nově je provéstí, jako by návrh ten podán byl teprve po vydání prohlášení toho.

(Rozhodnutí nejvyššího soudu z 18. května 1920, R I 285/20).

Na návrh Aové bylo ediktem ze dne 24. bř. 1919, T 19/19 zahájeno řízení pouze ku prohlášení jejího nezvěstného manžela za mrtva. Před uplynutím do 5. bř. 1920 stanovené ediktální lhůty, podala Aová dne 12. února 1920 další návrh, aby též manželství její s jmenovaným chotěm uzavřené, prohlášeno bylo za rozloučené. Soud ustanovil sice k návrhu tomu obhájce svazku manželského, avšak nestanovil novou lhůtu hned po projití první ediktální lhůty usnesením ze dne 11. března 1920 k novému návrhu Aové, prohlásil manžela jejího za mrtva a manželství jejich za rozvázané.

Na stížnost obhájce svazku manželského, zrušil rekursní soud (vrchní zemský soud v Praze) usnesení to, pokud jím bylo manželství prohlášeno za rozloučené a nařídil první stolici, aby řízení v tom směru nově zahájil a provedl, poněvadž výrok jeho o rozloučení manželství stojí v rozporu se zákonnými předpisy. Podle odstavce 4., § 9. zák. ze dne 16. února 1883 č. 20 ř. z., může sice pozůstalý manžel, když již osoba nezvěstná prohlášena byla za mrtvou, i dodatečně podati návrh, aby manželství bylo výrokem soudním prohlášeno za rozloučené; výslovně se však zdůrazňuje, že soud o tomto návrhu má postupovati podle předpisu tohoto zákona. Z dějin vzniku tohoto zákona (zpráva justičního výboru panské sněmovny č. 275, příl. k protokolu IX. zasedání, stenogr. prot. str. 9046 a 9056 sezení sněmovny poslanecké ze dne 3. února 1883), vysvitá, že podle úmyslu zákonodárných činitelů v těchto případech se má zahájití a provéstí znovu předepsané řízení a zvláště že má býti vydán nový edikt a určena nová lhůta (§ 7.) Teprve po uplynutí této lhůty lze rozhodnouti o návrhu na

rozloučení manželství. Krajský soud nedodržel tento předpis donucovací povahy i slušelo usnesení v tom směru zrušiti.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu Aové nevyhověl. — Důvody: V odpor vzaté usnesení vyhovuje věci i zákonu. V odůvodnění jeho právem jest poukázáno na dějinný vývoj zákona z 16. února 1883 č. 20 ř. z. Mínění stěžovatelčino, že zákon ten nelze vykládati rozumně takovým způsobem, jak to učinil rekursní soud, jest mylné.

V § 9. hořejšího zákona není výslovně ustanoveno, zdali, když žádost za soudní výrok, že manželství pokládáti jest rozloučeným, podána jest sice před prohlášením nezvěstného za mrtva, ale teprve po zahájení řízení soudního o návrhu na vydání prohlášení toho, sluší o žádosti oné znova zahájití a náležitě provéstí řízení zákonem předepsané čili nic. Pro kladnou odpověď mluví však nutná obdoba předpisu, obsaženého v odst. 4., § 9. onoho zákona (podle § 7. obč. z.), poněvadž váhu klásti sluší na ustanovení tohoto 4. odstavce, že o žádosti postupovati jest podle předpisu dotyčného zákona, a nikoli na nedůležitou okolnost, zdali žádost, týkající se rozluky manželství, podána byla teprve po prohlášení nezvěstného mrtvým či před tímto prohlášením. G—r.

Ve společností smlouvě nemůže býti platně ustanoveno, že změna předmětu podniku může býti usnesena menší než tříčtvrtinovou většinou hlasů.

(Rozhodnutí nejvyššího soudu z 8. června 1920, R I 344/20).

Vrchní zemský soud v Praze jako soud rekursní, vyhovuje stížnosti finanční prokuratury do usnesení krajského soudu v Mostě zápis společnosti s obm. ruč. do obchodního rejstříku povolující, nařídil této společnosti, aby ve lhůtě, již jí rejstříkový soud určí, uvedla ustanovení společností smlouvy, dle něhož se na změně předmětu podniku ve smlouvě označeného může platně usnésti absolutní většina odevzdaných hlasů, uvedla v soulad s ustanovením § 50. zákona o spol. s r. obm., jinak že bude z rejstříku vymazána. — Důvody: Ačkoli § 50., odst. 3. zák. ze 6. března 1906 č. 58 ř. z. stanoví, že ku změně předmětu podniku ve společenské smlouvě označeného, jest zapotřebí jednohlasného usnesení, pokud v ní není „jinak“ stanoveno, jest přece jasno, že toto „jinak“ musí se držeti v rámci poměru hlasů, jak ho donucující předpisy, dané prvním odstavcem uvedeného paragrafu, vyžadují povšechně ku změně společností smlouvy, neboť změna předmětu podniku jeví se dle své podstaty změnou smlouvy společenské v podstatném bodě.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu. — Odůvodnění: Zákon stanoví zásadně, že změny společenské smlouvy mohou býti usneseny jen většinou tří čtvrtin odevzdaných hlasů, a dáváje silnější výraz individualistickému momentu společností s o. r. stanoví dále, že mohou býti stanoveny ve smlouvě ještě další požadavky pro její změnu. Může tedy počet hlasů býti posunut toliko ve prospěch menšiny, nikoli na její úkor (§ 50., odst. 1. zák. o spol. s r. obm.). V odstavci 2. a 3. tohoto § stanoví zákon výjimky ze zásady. Pro předměty, uvedené v odst. 2. stanoví pouze jednoduchou většinu, a pokládáje změnu předmětu podniku za nejpodstatnější, stanoví v odstavci 3. jednomyslné usnesení společníků při změně předmětu podniku, ač-li nebylo ve smlouvě nic jiného ustanoveno. Jak možno jinak ustanoviti, může rozhodovati toliko zásada, uvedená v odstavci 1. § 50. a nikoli výjimka, obsažená v odstavci 2. citovaného §, vztahující se toliko k určitým, zvláště uvedeným změnám společenské smlouvy, jež nejsou rázu nejpodstatnějšího. Jest tedy nepochybné, že ustanovení společenské smlouvy, o něž jde, odporuje zákonu. G—r.

Rozlukový důvod § 13, lit. g), zák. z 22. května 1919 č. 320 sb. z. a nař. předpokládá trvalou chorobu duševní. — Obhájce svazku manželského, ikdyž jde o manželství katolíků, není po zákonu povinen podati dovolání z rozsudku II. stolice rozluky potvrzujícího.

(Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 15. června 1920 R I 287/20).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání obhájce svazku manželského, podanému proti rozsudku vrchního zemského soudu v Praze, jímž byl rozsudek první stolice, vyslovující rozlukou manželství pro duševní chorobu žalované manželky (důvod rozlukový § 13, lit. g), zák. z 22. května 1919 č. 320 sb. z. a nař.) potvrzen.